

Drivhuseffekt gir dyrere forsikring

Drivhuseffekten vil øke forsikringspremiene i Norge, ifølge reassuranseutvalget i Naturskadefondet. Verdens største reassurandør, München RE, mener flommen i Vest-Europa kan skyldes klimaendringene.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Både München RE og reassuranseutvalget i det norske naturskadefondet mener menneskeskapte utslipp er en viktig årsak til det ustabile klimaet i vinter.

En reassurandør er forsikringselskapenes forsikring. Når München RE nå varsler skjerpede rutiner i forhold til forsikring mot miljøskader, kan det derfor få store, internasjonale konsekvenser.

Endret politikk hos tyskerne kan både føre til økte forsikringspremier for kundene, og at enkelte områder blir nektet forsikret i framtiden, skriver The Guardian.

Oppvarming

– De som har varslet at natur-

katastrofer vil inntreffe oftere, ser nå ut til å få rett. De flommene som vi nå ser i Europa, peker mot en mulig global oppvarming, sier en talsmann for München RE til avisen. Statistikkene viser at antallet naturkatastrofer øker verden over, ifølge det tyske selskapet.

München RE vil i første omgang vurdere å stanse forsikring av bygninger i orkanområder i Mexico og USA, og hoteller bygget langs kyststriper.

- Får betydning

– Det er klinkende klart at det som har skjedd i Europa får betydning for norsk forsikring. Det sier Jon Haraldstad, formann i naturskadefondets reassuranseutvalg, i en kommentar til N&M Bulletin.

– Selv om vi i Norge ikke rammes av ulykkene i samme grad som på kontinentet, så forsikrer vi oss i det samme markedet som selskapene ellers i Europa og i USA. Pengene som reassurandørene skal bruke til å betale for skadene, må hentes fra andre.

Haraldstad mener det er grunn til å tro at menneskene bidrar til de kraftige skadene som har rammet Vest-Europa, både med byggemetoder og luftforurensninger.

– Sett over de siste ti årene har det blitt varmere, og det blir stadig mer uvær, sier Haraldstad.

Bedre i Norge

Forsikringsordningene i Norge er mer omfattende enn på kontinentet. Derfor er det de færreste som får dekket skadene på sin forsikring, etter den katastrofen som nå har skjedd.

– De færreste har naturskadedekning. Folk regner ikke med at århundrets flom kom-

mer så mange ganger, sier Haraldstad.

Ivar Isaksen, klimaforsker ved Geofysisk institutt på Universitetet i Oslo, vil ikke si at flommen i Europa skyldes klimaendringene.

– Middeltemperaturen på jorda tyder på klimaendringer. Men det er ikke så lett å si noe definitivt om denne flommen. Teorien diskuteres mye, og den tar vi ganske seriøst, sier Isaksen til N&M Bulletin.

– Skift politikk!

Greenpeace International legger nå opp til et tettere samarbeid med forsikringsbransjen.

Miljøorganisasjonen har nå samtaler med forsikringsselskapene, og ønsker at næringslivet skal arbeide aktivt for en skjerpet, internasjonal klimavtale.

– Forsikringsindustrien bør være med i prosessen og lobbe for en politikk som ivaretar deres interesser. For eksempel bør de arbeide for bruk av alternativ energi, og redusert bruk av fossile brensler, sier Jeremy

Leggett, fagsjef i Greenpeace International, til det amerikanske bladet «National underwriter property and casualty».

Leggett mener forsikringsbransjen bør investere mer i alternativ energi.

– Selskapene investerer omtrent ingenting på dette området. Det er soleklare, finansielle argumenter for å revurdere den politikken. Etterhvert vil myndighetene møte sterkere press for å stanse bruken av fossilt brensel, og selskaper som produserer den energien vil ikke lenger være lønnsomme, mener Leggett.

Går i protest fra styret i Naturvernforbundet

side 3

Mystisk elgdød på vei til Norge

side 4

Klimaplan uten store tiltak

side 12

Natur&Miljø Bulletin

Norges Naturvernforbund

Ansvarlig redaktør: Jon Knut Berg

Red. sekr: Ole P. Pedersen
Journalist: Jens P. Toldnæs
Postboks 2113 Grønnerløkka
0505 Oslo
Bankgiro: 1720.05.00717
Postgiro: 0803 50 94602
Elektronisk postadresse:
red.naturvern@oslonett.no
Telefon: 22 71 55 20
Telefax: 22 71 56 40

Annonser tlf: 22 71 92 20
Annonser fax: 22 71 92 38
Produksjon: Gan Grafisk.
Trykket på Cycius, 100 prosent
resirkulert papir.
Neste N&M Bulletin kommer
24. februar 1995.
Natur & Miljø Bulletin er
medlem av Den norske
fagpresses forening.

To kjøttkaker og tre poteter

Vi må spise to kjøttkaker og tre poteter i stedet for omvendt, er forsker John Hilles illustrasjon på det bærekraftige forbruket. Men er folk villige til det?

De fleste av oss er bedagelige mennesker som i livets forskjellige situasjoner velger den løsningen som gir mest komfort for pengene. En voksen og bloddryppende indrefilét frister mer enn et lite stykke sprenget uer med masse poteter og grønnsaker.

Tjue minutter i en på forhånd oppvarmet bil er mer attraktivt enn tre kvarter på en buss som kanskje kommer til rett tid. Mange finner sjelkelig lindring i en overdådig handletur på stormagasinet. I hjemmene finner vi energikrevende installasjoner som boblebad, badstu, varmekabler og elektriske apparater på kjøkkenet og i snekkerboden. Noen har til og med et lite svømmebasseng, ved siden av garasjen, der det er automatisk døråpner og innlagt varme. Og jo mer vi tjener, jo større bil kjøper vi. Det er ikke lenger nok med sydentur bare om sommeren. Minst like deilig er det å flykte over i et charter-fly når vinteren er på sitt kaldeste. Stadig flere henfaller til langvarige opplevelsereiser til den andre siden av kloden. De kaller seg øko-turister...

Det er med andre ord en durabelig oppgave miljøvernminister Thorbjørn Berntsen og hans mange kolleger fra utlandet har påtatt seg når de nå er samlet i Oslo til rundebordskonferanse om det bærekraftige forbruket. Folks verdier, deres livsstil, ja hele kulturen skal reformeres. Materielle verdier må nedtones, reisene må bli færre og kortere, vi må alle velge å gjøre det som forurenser minst.

Ministrene i Oslo skal prøve å komme fram til et institusjonelt rammeverk for et bærekraftig forbruk som alle aktører, individer, organisasjoner, myndigheter og bedrifter, skal innordne seg. Lykkes det, står vi i virkeligheten foran en revolusjon i det vestlige leveste.

Det er kraftig lut som må til, men det skal være mulig å kombinere en rettferdig fordeling av jordas ressurser og et tålelig miljø, uten at vi havner i den totale askese. Det viser den nye rapporten som forsker John Hille har laget for Alternativ Framtid. Ressursene må brukes langt mer effektivt enn i dag, og vi må altså godta to i stedet for tre kjøttkaker. Det høres kanskje ikke så fryktelig ut, men all erfaring viser at det politisk sett vil bli uhyggelig tøff oppgave.

Gjestekommentar

Mindre bistandstabu

Helge Ole Bergesen
Forsker, Fridtjof Nansen
Institutt

Det er all grunn til å stanse opp ved bistandskommisjonens 300 siders rapport som ble fremlagt i forrige uke. Her er en meget åpenhertig og kritisk analyse av erfaringene med 30 års offentlig u-hjelp. Det snakkes åpent om «meget kostbare prosjekter der effekten på fattigdommen... har vært minimal», om «meget stor mangel på kostnadsbevissthet i norsk bistandsadministrasjon» og om bistand som har vært «svært kostbar for mottakeren».

Kommisjonen har innsett at det er misforstått lojalitet å feie dette under teppet. Det hjelper ikke at u-hjelpens motstandere får ammunisjon gjennom en slik selvkritikk – tiden er overmoden for en fundamental omprøving både av mål og midler for de åtte milliarder kroner norske skattebetalere årlig bidrar med til verdens forbedring. Det er ikke nok lengre bare å gi, vi må også forvente resultater.

Kommisjonen retter søkelyset mot hovedproblemet: i stedet for å skape utvikling har u-hjelpen i mange land skapt et bistandsavhengig byråkrati på mottakersiden. Det må være usunt når bistanden utenfra utgjør en vesentlig del av statsbudsjettet. Da har vi redusert mottakerne til maktesløse sosialklienter. Det er vanskelig å komme ut av en slik situasjon uten å skape store problemer, men det er enda verre å fortsette som før, og tro at dette ikke blir oppdaget av noen.

Bistandskommisjonen legger også stor vekt på miljøproblemer som følger med modernisering og utvikling. Den tar til orde for et mangfold av utviklingsveier i håp om at i hvert fall noen er mer miljøvennlige enn dem vi kjenner i dag. Her er det ikke vanskelig å være enig med kommisjonen, men det er ikke enkelt å se

hvordan det skal følges opp i praksis.

Å sette merkelappen «miljø» på flere budsjettkapitler er ingen løsning – ei heller å argumentere for at globale miljøproblemer må løses med «tilleggsmidler» fra i-landene. Det er ikke mulig å kontrollere at penger som brukes f.eks. til å motvirke uttynning av ozonlaget eller motarbeide global oppvarming, kommer i tillegg til og ikke i stedet for «normale» bistandsbevilgninger – for noe slikt finnes ikke lengre.

Dessuten er det heldigvis slik at tiltak som reduserer lokale utslipp og skaper lokal utvikling – f.eks. fornybar energi – også motvirker de globale klimaproblemene. Hvorfor skal vi oppkonstruere en motsetning mellom «oss» og «dem», når vi på noen viktige punkter faktisk har felles interesser. Det går an å få både i pose og sekk, noen ganger. Det er f.eks. mulig både å stimulere lokalt økologisk jordbruk og samtidig ta hensyn til det biologiske mangfoldet. Hvis derimot befolkningen i et u-land vil utvikle et masseforbrukssamfunn av vår type, da er det vanskelig å unngå interessekonflikter med det globale miljøet. Det er ikke plass til mange som forbruker slik som oss på denne kloden.

Problemet med en åpen u-hjelpsdebatt har, i hvert fall hittil, vært frykten for Fremskrittspartiet. Mange har nok tenkt som meg: vi skal være glade for alt det Carl I. Hagen ikke vet – om hva som har foregått i den gode saks tjeneste i utviklingslandene.

Nå har bistandskommisjonen sørget for at både han og alle andre vet langt mer om hvor lite vi har lyktes i å realisere våre edle mål. Det taler kommisjonen til ære. Nå blir det opp til politikere å føre en like fordomsfri og skånselsløs debatt videre.

Det er ille nok å bygge på sandgrunn, om vi ikke også skal stikke hodet i sanden.

- Stortinget mister valgfrihet i veisaker

Statens forurensningstilsyn (SFT) frykter at Vegdirektoratet vil frata Stortinget valgfrihet i vegsaker.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Det er i et innspill til de pågående forberedelsene til neste vei- og veitrafikkplan (NVVP) at SFT uttrykker sin bekymring.

Holler-utvalget, som avgir sin innstilling i fjor, anbefalte at Stortinget før neste veitrafikkplan får forelagt fire alternative strategivalg for veipolitikken: miljø, framkommelighet, sikkerhet og distriktshensyn. Stortingets valg skulle så være retningsgivende for hvilke veiprosjekter som prioriteres i veitrafikkplanen.

Men SFT mener at Vegdi-

rektoratet utreder en beslutningsprosess som går på tvers av dette målet. Ifølge SFT vurderer Vegdirektoratet å la hovedalternativene representere ekstreme tilfeller i ulike retninger, mens det anbefalte alternativet skal være et «blandingsalternativ».

Samferdsel uenig med MD

«Dette vil dermed være det eneste direkte valgbare alternativ som fremlegges for Stortinget med full konsekvensutredning», skriver SFT i brevet til Vegdirektoratet, og legger til at en slik tilnærming ikke ivaretar intensjonene bak Holler-utvalgets innstilling.

Rådgiver Anita Skauge i Samferdselsdepartementet er uenig med SFT.

– Mitt inntrykk er at Vegdirektoratet vurderer en beslutningsprosess som er helt i tråd

med Holler-utvalgets innstilling, sier hun til N&M Bulletin.

Miljøinformasjon

SFT mener videre at Stortinget kan informeres tilstrekkelig om mange delspørsmål om miljø, uten å gå veien om en full framstilling via hovedalternativer, slik Vegdirektoratet synes å mene. SFT er bekymret for at viktige dimensjoner kan bli utelatt fra diskusjonen og ikke bli vurdert hvis direktoratets opplegg følges.

SFT er også kritisk til Vegdirektoratets forslag til metoder for å vurdere konsekvensene av vegprosjekter. For eksempel mener SFT at levekårene særlig i byer ikke omfattes

av Vegdirektoratets foreslåtte målemetoder.

Samferdselsdepartementet holder nå på med å utrede retningslinjene for Vegdirektoratets arbeid med den kommende veitrafikkplanen. Et vedtak om dette er ventet innen en uke. Deretter skal retningslinjene opp på en regjeringsskonferanse.

Nei til hval

Norge nekter å ha internasjonale inspektører ombord på sine hvalfangstskuter, skriver IPS. Norge truet med å trekke seg fra hvalfangstkommissjonen hvis forslaget ble vedtatt på forrige møte.

Stilling ledig

Akershus fylkeskommune er fylkets største arbeidsgiver, og sysselsetter til sammen ca. 9.000 personer. Fylkeskommunen har oppgaver innen helse- og sosialomsorg, videregående utdanning, kultur, samferdsel, energiforsyning og nærings- og sysselsettingsstiltak, og er regional samordningsmyndighet i Akershus fylke. Budsjettet for 1994 er på ca. 4,8 milliarder kroner.

FYLKESRÅDMANNEN - Miljøfaglig avdeling

Fylkesrådmannen er øverste administrative leder for fylkeskommunen og har ansvaret for økonomisk, administrativ og planmessig samordning av hele fylkeskommunens virksomhet. Fylkesrådmannens kontor består av fire avdelinger – økonomi, plan, miljø og pers./organisasjon.

Miljøfaglig avdeling arbeider med gjennomføring av fylkestingets vedtak om regional miljøpolitikk som bl.a. omfatter miljøvern som premiss for samfunnsutviklingen, avfallsminimering, miljødata, informasjon/holdningsskaping, friluftsliv og vannbruksplanlegging.

Fra 1. juni blir det ledig stilling for

spesialkonsulent (st.k. 7402)

med arbeidssted i Miljøfaglig avdeling.

Den som ansettes, vil arbeide med vannbruksplanlegging i relativt bred sammenheng omfattende bl.a. hydrologi, forurensninger og vannforsyning samt friluftsliv og arealbruk knyttet til vann, vassdrag og vassdragsnære arealer. Miljøvernseksjonen kan også tillegges stillingen andre oppgaver. Vedkommende vil være sekretær for Vannbruksplanutvalget for Rømsike.

For stillingen kreves utdanning fra universitet eller høyskole og relevant erfaring. Det er dessuten ønskelig med erfaring fra kommunal/fylkeskommunal virksomhet. Det legges vekt på god norsk skriftlig og muntlig framstillingsevne.

Stillingen er plassert i LR 33, ltr. 39-47 (kr. 246.900-287.000 pr. år). Fra lønnen trekkes 2% til Akershus fylkeskommunes pensjonskasse. For øvrig gjelder vanlige fylkeskommunale tilsetningsvilkår.

Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til spesialkonsulent Knut Ørn Bryn, tlf. 22 05 55 18, eller miljøvernseksjonen Jan Torje Hanssen, tlf. 22 05 55 21. Søknad vedlagt vitnemål og attester sendes Akershus fylkeskommune, miljøfaglig avdeling, Schweigaards gt. 4, 0185 Oslo, innen 15. februar 1995.

Akershus
fylkeskommune

Grønn produksjon premieres

Den danske regjeringen vil gjøre det mulig å handle mer miljøvennlig. Forbrukerne skal få opplysninger som gjør dem i stand til å velge bort varer fra særlig forurensende bedrifter.

N&M Bulletin
Jens Petter Toldnæs

Et nytt lovforslag fra den danske regjeringen dreier seg om såkalte grønne regnskaper. Forslaget retter seg mot flere tusen av Danmarks mest forurensende bedrifter, blant annet i tekstilbransjen og den kjemiske industrien. Ifølge avisen Berlingske Tidende, skal bedriftene hvert år offentliggjøre

forhold omkring energiforbruk, forbruk av miljøfarlige stoffer og forurensende utslipp til luft og vannmiljø.

Negativ industri

Danmarks miljøvernminister, Svend Auken, sier slike opplysninger er lette å samle inn, og at det derfor ikke behøver å bygges opp noe nytt kontrollapparat. Videre mener Auken at slike grønne regnskaper vil «falle fint i tråd med EUs bestrebelser». Dansk Industri (DI), som tilsvarende Norges NHO, er ikke like begeistret for lovforslaget. DI er redd for at konkurransefølsomme opplysninger kan slippe ut. I stedet ønsker organisasjonen en form for grønne regnskaper som skal foregå på frivillig basis.

Takk for
støtten!

Vest-Miljø a/s
6060 HAREID

"Verdens vakreste eventyr"
FAKTA KUNNSKAP
FAKTUM BØRSLAG

Vestlandsmeieriet

Thor's Kemiske Fabrikker
Nobel Industrier

SUNNDAL
KRAFTFORSYNING

Postboks 83,
6601 Sunndalsøra

Ordet er ditt A/S

Gilde
BØNDERNES SALGSLAG

Går i protest fra NNV-styret

Trygve Norman har trukket seg fra sentralstyret i Naturvernforbundet, blant annet i protest mot det han oppfatter som en nedprioritering av det profesjonelle miljøvernarbeidet.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Det var på sentralstyremøtet 10. januar at Norman kunngjorde at han trekker seg fra sentralstyret, etter å ha vært med i tre og et halvt år.

Den direkte foranledningen var en personalsak, der han fikk flertallet mot seg. Saken gjaldt avlønning av ny administrasjonssjef, og her mente Norman at flertallet i sentralstyret motsatte seg en videre profesjonalisering av sekretariatet i Oslo.

Flertallet i sentralstyret står for en stadig større overføring av ressurser fra sentralt til lokalt nivå. Samtidig pålegges sekretariatet flere og flere oppgaver. Jeg mener at sekretariatet bør styrkes, fordi det har vist seg at det gir mest miljøvern for pengene, sier Norman.

Han reagerer også på det han mener er sentralstyrets dype mistro til naturvernere som bor

i byer, og at de som bor i byene ofte ikke anses som meningsberettigede i viktige saker.

Politisk

Norman er dessuten kritisk til det han anser som den tiltagende politisering av Naturvernforbundet.

Det er ingen tvil om at Naturvernforbundet har tatt et skritt til venstre. Det harskjedd ved at organisasjonen har gått inn på de store samfunnsområdene, som vekst og forbruk. Jeg tror jeg representerer en stor gruppe medlemmer i Naturvernforbundet, somer mer opptatt av forbrukerrettet miljøvern og det tradisjonelle naturvernet, enn for eksempel distriktpolitikk og situasjonen for kystfiskerne.

Heder

Trygve Norman presiserer at hans kritikk ikke retter seg mot sekretariatet i Oslo, men mot flertallet i Sentralstyret.

Sekretariatet gjør en heder sinnsats, men blir dessverre fratatt de økonomiske ressursene som er nødvendige for å oppfylle mandatet fra Sentralstyret. Denne situasjonen kunne jeg i lengden ikke stå ansvarlig for.

Når du trekker deg, mister du all innflytelse. Er ikke det et tankekors, når du samtidig mener at du representerer en stor gruppe medlemmer?

– Jo, det er riktig. Men den konkrete personalsaken gjorde at det var umulig for meg å fortsette.

– Er det ikke en fare for at du trekker mange medlemmer med deg ut av Naturvernforbundet?

– Jeg vet det er mange som har reagert på den politiske utglidningen i Naturvernforbundet og som har truet med å melde seg ut. Men jeg verken tror eller håper at min avgang vil utløse et skred av utmeldelser. I stedet håper jeg det kan bli en debatt om i hvilken retning Naturvernforbundet skal gå. Det har vært så godt som fraværende hittil, avslutter Norman.

Alvorlig

Leder i Naturvernforbundet, Stein Malkenes, sier at det er alvorlig at et sentralstyremedlem trekker seg, uansett hva begrunnelsen er.

– Samtidig er det en redelig sak at Norman nå tar konsekvensen av sin overbevisning.

Malkenes ønsker ikke å kommentere de enkelte punktene i Normans kritikk mot sentralstyret, fordi han mener at debatten er for omfattende.

– Det pågår en kontinuerlig debatt om disse temaene i Naturvernforbundet, men dette er ikke den rette anledningen til å diskutere dem, sier Malkenes til N&M Bulletin.

Bobilforbud og økt vern

Parkeringsforbud for bobiler og flere nye områder til friluftsmål. Det foreslår Miljøverndepartementet som endringer i friluftsløven.

N&M Bulletin
Jens Petter Toldnæs

Miljøverndepartementet (MD)

vil endre lov om friluftslivet. MD foreslår innstramning i adgangen til å parkere bobiler langs veiene. Det er i dag tillatt å parkere og overnatte i slike kjøretøyer, noe som skaper miljøproblemer mange steder. Ikke minst er tømning av toaletter og annet avfall et problem. Bobiler blokkerer også de mest attraktive stedene.

MD foreslår også utvidet

mulighet til å avsette områder til friluftsmål. I dag gir friluftsløven bare mulighet til å vedta slikt vern på statens eiendom. Forslaget går ut på at også privat grunn kan vernes av hensyn til friluftslivet. I følge MD vil dette være et bidrag til målet om å styrke allemannsretten i Naturvernåret 1995.

MDs forslag er nå på høring.

Mystisk elgdød på vei til Norge

En dødelig elgsykdom sprer seg i Sverige. Foreløpig er over tusen dyr døde, og smitten er på vei mot Norge. Naturvernmyndighetene følger situasjonen nøye.

N&M Bulletin
Jens Petter Toldnæs

Den såkalte Älvsborg-syken har fått sitt navn fra Älvsborgslän i Sverige, der den først ble oppdaget. Sykdommen rammer elg og har i løpet av en ti-års periode tatt livet av over tusen dyr.

Nå øker antallet døde dyr kraftig, samtidig som sykdommen har endret seg til det verre. Mens døde dyr tidligere har vært kraftig avmagret, blir tilsynelatende livskraftige dyr nå funnet døde med kraftig oppsvulmethjerte. Sykdommen har spredd seg til Skaraborgs län,

og trolig også over til Norge.

Ifølge overveterinær Gudbrand Stuve ved Veterinärinstituttet, er det veldig uklart hva som forårsaker den svenske elgdøden. Forskerne jobber ut fra to hypoteser, enten er det snakk om et hittil ukjent virus, eller en mangel på viktige sporstoffer.

Ikke Aids

–Det kan være en infeksjonssykdom forårsaket av et virus. Det jobbes nå med å isolere virus fra syke dyr for å se om disse kan skade friske individer, sier Stuve. Den svenske avisen MiljøAktuellt omtaler viruset som et HIV-lignende virus, men Stuve er redd for at dette kan virke for dramatisk.

–Selv om det er et virus, behøver ikke det å bety at elgen har en AIDS-lignende sykdom sier han.

Mangelsykdom

Den andre hypotesen går ut på at elgen mangler enkelte vikti-

ge stoffer, som kobber og krom. Kalking i sure vassdrag kan forårsake slike mangler. Stuve presiserer at de foreløpig vet altfor lite til å kunne bevise dette. Hypotesen styrkes ved at døde elger i Sverige har beinskjørhet. Dette er funnet igjen hos elg på Sørlandet, et område hvor det har vært kalket i mange år.

Beredskapsplan i Norge

–Vi har løpende beredskap når det gjelder Älvsborgsyken. Dersom det er en infeksjonssykdom, er det bare et tids-spørsmål før den kommer til Norge, så sant den ikke er her alt, sier Stuve.

Skulle dette skje har Direktoratet for naturforvaltning satt av penger til å sikre materiale fra elg. Stuve ber folk som ferdes i skog og mark om å være spesielt oppmerksomme på syke elger.

SFT satser bærekraftig

På oppdrag fra Miljøverndepartementet skal Statens forurensningstilsyn (SFT) nå forsøke å gi et konkret innhold til begrepet bærekraftig forbruk. Tre arbeidsgrupper er nedsatt.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

De tre gruppene skal ta for seg ulike sider ved det bærekraftige forbruket, som for øvrig er tema for en stor ministerkonferanse i Oslo denne uken. En gruppe skal utarbeide en oversikt over hvordan det vil gå med miljøet hvis dagens forbruksmønster videreføres. En annen skal avklare begrepsbruken. Ulike tolkninger skal pre-

senteres, og det skal utarbeides indikatorer på hva som er bærekraftig forbruk.

Den tredje gruppen skal stå for de gode eksemplene. Her vil SFT samarbeide med prosjektet Grønt arbeidsliv. Det er også mulig at SFT vil gi støtte til demonstrasjonsprosjekter.

I alle gruppene skal det tas utgangspunkt i situasjonen i Norge, mens perspektivet skal være globalt.

Høyt prioritert

Temaet bærekraftig forbruk prioriteres nå høyt av miljømyndighetene i en rekke land. Tyskland, Danmark og Nederland har allerede laget studier om det bærekraftige forbruket på linje med det forprosjektet SFT nå har satt i gang.

SFT kommer i denne om-

gangen ikke til å foreslå tiltak for å oppnå et bærekraftig forbruk. Siktemålet er å definere behov for forskning og utvikling, og fokusere på hvordan forvaltningen kan arbeide med disse spørsmålene.

Avdelingsdirektør Terje Kronen i SFT er leder for forprosjektet, som i første omgang strekker seg til mai. Høyst sannsynlig blir det videreført i et hovedprosjekt.

Rekord i luften

Aldri har så mange fly tatt av og landet i Norge som i oktober i fjor, viser statistikk fra Luftfartsverket. 24.300 avganger ble registrert, nesten 3000 flere enn samme periode i fjor.

Fisk slår ut frosk?

Utryddelse av en rekke froskearter i Australia kan skyldes menneskers handel med akvariefisk. Flere forskere slår alarm, men vet ikke hvordan problemet skal takles.

N&M Bulletin
Jens Petter Toldnæs

I løpet av 15 år har 14 forskjellige froskearter blitt utryddet i Australias regnskoger, skriver bladet New Scientist.

Forskeren Keith McDonald ved Miljøverndepartementet i Queensland dokumenterer at hele populasjoner er forsvunnet i løpet av få måneder. Flere australske forskere legger nå fram en teori som går ut på at et spesielt virus har smittet froskene. I en rapport argumenterer McDonald for at viruset kan være spredd av eksotisk akvariefisk som har spredd seg i vassdrag i Australia.

Frosk forsvinner

I følge New Scientist er det ikke bare i Australia det går tilbake med froskene. I løpet av de 20 siste årene har det forsvunnet alarmerende store mengder frosk i Asia, Afrika, Øst Europa og på hele det amerikanske kontinent.

Økt ultrafiolett stråling, tørke, sur nedbør, sprøytegifter og unormal nedbør er alle faktorer som har vært brukt for å forklare tilbakegangen.

Grønne jobber

Den svenske regjeringen setter av en pott på 400 millioner kroner til såkalte «grønne jobber», melder avisen MiljøAktuellt. Innsatsen skal fordeles på vann og avløpssektoren, sanering av forurensede områder, opprustning av naturvernområder, utbygging av fjernvarmenett og kamp mot trafikkstøy. Innsatsen startes opp i år og skal være unnagjort i løpet av 1996.

Takk for
støtten!

AASS BRYGGERI
Norges Eldste

Gilde

Vestlandske Salslag

BRYNS
PATENTKONTOR AS

Olav V's gt.1, 0161 Oslo
Telefon 02 830150

N&M Bulletin er på Internet!

Natur&Miljø Bulletin lanseres nå på det verdensomspennende datanettverket Internet. Alle kan dermed lese bulletinen på sin egen dataskjerm, før den kommer i posten.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Internet brukes av drøyt 200.000 mennesker i Norge, og over 30 millioner totalt. Det siste året har interessen for såkalt «elektronisk publisering» eksplodert. I Norge kommer blant annet Computerworld og Kapital Data begge ut på Internet.

N&M Bulletin har allerede vært ute på Internet i et år, men det er først nå at tjenesten blir gjort tilgjengelig og kjent for alle norske Internet-brukere.

Miljøvennlig

N&M Bulletin ønsker å være i forkant av den teknologiske utviklingen. Elektronisk publisering er ikke bare en spennende måte å nå nye lesergrupper på, men det er også en meget miljøvennlig produksjon, sier redaktør Jon K. Berg.

Bulletinen blir gratis tilgjengelig, og Berg håper på 5000 nye «elektroniske lesere». Første tilgjengelige utgave var i så måte positiv, med over 1600

lesere på nett, uten særlig annonsering.

Telepost Online

N&M Bulletin lanseres under Telepost Communication tilbud «Telepost Online», som også huser Kapital Data.

– Vi tar mål av oss å få samlet norsk informasjon under Telepost Online. Kundene er på jakt etter informasjon, og lite av det som finnes er på norsk, forklarer Ole-Martin Halden ved Telepost Communication til N&M Bulletin.

– Norge er først i Norden, og langt framme i forhold til resten av Europa når det gjelder

elektronisk publisering, mener Halden.

- Vet for lite

– Det er mange i mediene som har dårlig kunnskap om hva Internet er, og som kanskje er redd for sin vanlige distribusjon. Fordelene med elektronisk publisering er åpenbare, blant annet i forhold til arkiv-søk, sier Steinar Kjærnsrød ved Oslonett, som distribuerer Computerworld elektronisk.

Kjærnsrød tror norske dags-aviser vil komme i elektronisk form før sommeren. Aftenposten har allerede en testside i gang, i samarbeid med Oslonett.

Her er bulla

Her er Internet-adressene til Natur&Miljø og enkelte andre tidsskrifter og organisasjoner:

- Natur&Miljø Bulletin: <<http://web.telepost.no/Natur/Welcome.html>>
- Telepost Online: <<http://web.telepost.no/Welcome.html>>
- The Guardian: <<http://www.cityscape.co.uk/online/>>
- Der Spiegel: <<http://spiegel.nda.net/>>
- FN og internasjonale organisasjoner: <<http://www.undcp.org/unlinks.html>>

Internasjonal presse

Stadig flere tidsskrifter og aviser får nå elektroniske utgaver. Daily Telegraph har sin «Electronic Telegraph», hvor hovedsakene fra dagens avis kan leses på Internet fra klokken sju om morgenen. The Guardian har alle sine artikler om Internet og telekommunikasjoner tilgjengelig – gratis. The Times har også sin egen utgave, og en rekke amerikanske aviser har i lengre tid ligget gratis tilgjengelig på datanettverket.

Kjærnsrød regner med at teknologien for å abonnere på tjenester over Internet, er på plass i løpet av første halvår 1995.

Aksept for patent på liv

EU-kommisjonen har kommet til enighet med parlamentet om patent på liv. Danmark protesterer.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Det foreløpige gen-direktivet har dermed passert en viktig

prøvestein. Det var uenighet om ordlyden for patent på menneskelige kroppsdeler. Partene ble enige om at stoffer som inneholder menneskelige celler, gener og proteiner, kan patenteres, skriver Reuter.

Farmasøytindustrien er fornøyd, for den trenger genene i behandlingen av sykdommer.

Ifølge direktivet skal det ikke

være mulig å patentere kroppsdeler fra enkeltpersoner.

Nei fra Danmark

Det nye direktivet kan likevel få problemer med å bli vedtatt i EU-kommisjonen. Danmark har gitt klar melding om at landet vil legge ned veto mot direktivet. Det samme gjør sannsynligvis Luxembourg.

Sterk kritikk av Gardermoen

Gardermoen-utbyggingen får nå sviende kritikk fra miljøvernhold. – Miljøet taper på alle punkter, heter det. Oslo Hovedflyplass A/S avviser kritikken.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Anne Johanne Enger holder tømmene i Naturvernforbundets Gardermoen-prosjekt, og hun er ikke nådig i sin kritikk av utbyggerne.

– Så langt er jeg skuffet over miljøinnsatsen. Utbyggerne har hatt mange muligheter til å velge gode miljøløsninger, uten å ha brukt dem, sier hun.

Miljøet underordnet

I utgangspunktet var det meningen at miljø skulle sidestilles med økonomi i utbyggingen. Men det har ikke skjedd, mener Enger, og viser til følgende eksempler:

- Ved alle jernbane-parsellene er den dårligste miljøløsningen valgt.
- Det ble ikke noe av bioenergi-anlegget på flyplassen.
- Det blir ikke utsortering av matavfall fra flyene slik som på flyplassen i Wien.
- Det skal slippes ut avisningsvæske i grunnvannet.
- Det ble sagt at Gardermoen skulle være Europas mest

moderne flyplass. Men med de miljøløsningene som er valgt til nå, vil jeg heller si at flyplassen vil virke bakstrevsk, sier Enger. Hun mener imidlertid at det ennå ikke er for sent å snu i grønn retning.

– Er det ingenting du er fornøyd med?
– Jo, målet om at det skal være 50 prosent kollektivreisende til og fra flyplassen. Men det gjenstår jo å se om målet blir nådd, sier Enger.

Uforstående

Miljødirektør Espen Etre i Oslo Hovedflyplass A/S stiller seg helt uforstående til kritikken fra Naturvernforbundet.

– Naturvernforbundet viser ikke nok faglig nysgjerrighet i forhold til det som skjer på Gardermoen, sier han til N&M Bulletin.

Punkt for punkt tilbakeviser han kritikken fra Enger:

- Det er ennå ikke avgjort om det blir noe bioenergi-anlegg. Det er det lokale energiverket som har konsesjon for salg av energi til byggningsområdene på flyplassen, og det er dermed dette selskapet som vil avgjøre om det blir brukt bioenergi.
- Det er ennå ikke avgjort om det blir sortering av matavfall fra flyene. En arbeidsgruppe som skal utrede dette, er nylig nedsatt. Her deltar Naturvernforbundet.
- Etre mener at Oslo Hovedflyplass sin løsning for å fange opp avisningsvæske er

bedre enn den løsningen Naturvernforbundet foreslår. Han garanterer at ikke noe av væsken vil sive ned til grunnvannsressursen.

- Ingen bedre

– Hvis vi mislykkes med vårt tiltak, vil det være et nederlag som medfører merkostnader for oss i etterkant, sier han.

– Ikke noe landbasert anlegg i Norge har satt i verk så sterke miljøtiltak som Oslo Hovedflyplass A/S har gjort på Gardermoen, sier Etre, og viser blant annet til opprydning av eksisterende forurensning fra forsvarets aktiviteter, oppfangning av forurenset vann i forbindelse med bygging av kulvert for NSB, og fresing av skogen som er hugget, slik at den biologiske nedbrytningen skal gå raskere.

Renser bort KFK

Statens forurensnings-tilsyn (SFT) setter hardt mot hardt overfor renserier som ikke har gått bort fra KFK.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

All bruk av den ozonnedbrytende gassen KFK i renseriene skulle være slutt 1. januar. 20 renserier søkte om dispensasjon fra forbudet. Nå har SFT behandlet søknadene. 13 renserier har fått dispensasjon i to til 14 uker, mens sju fikk nei.

Det er bare renserier som kan dokumentere at ny teknologi er bestilt, som har fått innvilget søknadene. Resten må kutte bruken umiddelbart.

I en overgangsperiode må renseriene leve med at resultatene på enkelte typer klær kan variere, skriver SFT i et brev til Norges Renseri- og Vaskeriforbund.

FORBRUKERSAMVIRKET
ER DEG OG MEG

Drosjene testes

London skal teste eksosutslippene fra byens mange drosjer. Samtidig skal forurensningen fra bussene reduseres. En ny rapport viser at luftforurensningen kommer til å bli verre, fordi trafikken kommer til å øke, skriver The Guardian.

Penger i plantevernmidler

Produsenter av plantevernmidler tjener hvert år 48 milliarder kroner på sin virksomhet. I EU-landene brukes det 314.000 tonn av disse stoffene årlig. Kilde: Greenpeace.

Takk for
støtten!

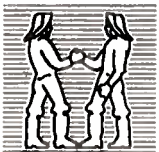
Møller-gruppen
Volkswagen • Audi • Seat • Skoda
Chrysler • Industri • Eiendom • Finans

**Neste
Petroleum as**

Avisretur A/S
Pb. 335
1473 Skårer
Tlf.: 67 97 27 80

NORGES FISKARLAG
støtter
Norges Naturvernforbund

FGT

NORSK RØDT FE
Postboks 4153, 5001 Hamar
Samvirkningsorganisasjon for 28.000 norske isbønder

**HALDEN
KOMMUNE.**

Solenergien synker i pris

En ny solenergistasjon vil produsere strøm til 1/12 av solenergi prisen i 1990. Oljeselskapene er med på utviklingen, mens Norge henger etter.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Ifølge en studie som oljeselskapene Royal Dutch og Shell har gjennomført, kommer solenergi til å være den dominerende energikilden i 2050, skriver Der Spiegel. Oljeselskapet Amoco skal investere 150 millioner dollar i et nytt solenergianlegg i løpet av de neste årene.

Det nye anlegget skal ligge i Nevada i USA, og vil fra 1996 produsere strøm til snaut 35 øre per kilowatt/time (kWh). I 1990 var prisen godt over fire kroner.

Andre konklusjoner

Energistudien til oljeselskapene skiller seg kraftig ut fra prognosene som energiselskapenes råd (WEC) og det internasjonale energibyrået (IEA) presenterer. Ifølge IEA vil nye, fornybare energikilder bare stå

for 1,2 prosent av verdens energiforbruk i 2010.

Peter Kassler, som har arbeidet med studien for Shell, sier til Scientific American at fornybare energikilder kan bli konkurransedyktige med olje og gass mellom 2020 og 2030. Kassler mener den teknologiske utviklingen vil favorisere de nye energikildene.

Kassler ser ikke bort fra at etterspørselen også vil endre energiproduksjonen. Telekommunikasjoner kan komme til å redusere behovet for reising, tror forskeren.

Stor interesse, få penger

Norge bruker i år ti millioner kroner på utvikling og forskning på alternativ energi. Utvikling av produkter i norsk industri er høyest prioritert, forteller Fridtjof Salvesen ved Det norske Veritas. Salvesen er leder for forsknings- og utviklingsprogrammet om alternative energikilder for Norges Forskningsråd.

Det store markedet i Norge lar nok vente på seg. Det er først og fremst innen spesielle nisjer at solenergi har et marked i Norge i dag, med omtrent 60.000 solcelleanlegg på hyt-

ter og hus i Norge, og under 500 solvarmeanlegg, ifølge Salvesen.

Han nevner to områder hvor solenergi er konkurransedyktig:

- Som energikilde på avsidesliggende steder. Norges vassdrags- og energiverk (NVE) har hatt et prosjekt hvor solceller er kombinert med dieselaggregater. Konklusjonen er at kombinasjonen er like bra som å ruste opp kraftledningene.
- Til korn- og høytørkeanlegg på gårdsbruk. En studie fra Veritas viser at dette energitiltaket er klart lønnsomt. I tillegg øker det kvaliteten på høyet og kornet.

- Svært lite gunstig

Problemet for forskningsmiljøet og næringslivet er ifølge Salvesen at bevilningene for andres hvert eneste år.

– Det er vanskelig å drive langsiktig forskning. Det fornuftige ville være en stabil situasjon. Nå går det veldig opp og ned, noe som er meget ugunstig. Verken industrien eller forskningen vet hva den har å forholde seg til, sier Salvesen.

kvenser ikke er tatt med.

Blant andre Norge og Danmark mener at langsiktige og komplekse konsekvensene må utredes nærmere. Landene er spesielt opptatt av faren for at den genspleisede rapsen får ville slektninger. Det kan skje hvis frø fra rapsen spres til ugress og andre planter, slik at også disse blir motstandsdyktige mot de samme sprøytemidlene. Hvis det skjer, må stadig nye sprøytemidler tas i bruk, en utvikling som vil være stikk i strid med politiske mål både i Norge og EU, skriver MD.

Snever

Den nært forestående godkjenningen av genrapsen gjøres på grunnlag av en snever vurdering, der langsiktige konse-

Vil ikke redde åkerriksa

Som en følge av endringer i jordbruket, er fuglen åkerriksa i ferd med å bli utryddet i Norge. Norsk ornitologisk forening (NOF) vil redde arten, men Miljøverndepartementet (MD) sier nei.

N&M Bulletin
Jens Petter Toldnæs

Åkerriksas værste fiende er slåmaskinene som benyttes i jordbruket. Landbruksmaskinene ødelegger voksne fugler, reir og unger.

Årsaken er ikke bare at grasset blir slått, også måten det blir slått på. Den mest effektive måten er å starte ute i kanten av åkeren og slå i sirkel innover til

sentrum. Fordi åkerriksa ikke tør å bevege seg ut i det nyslåtte åpne området, blir den et sjansestøffer i den siste stripen med grass.

Fuglene hekker seint på året, og har derfor små muligheter til å være ferdig med hekkinga når grasset høstes. Disse forholdene har brakt bestanden ned i under 100 individer i Norge. Samtidig befinner arten seg på Bonn-konvensjonens liste over globalt truede fuglearter. Dette ble gjort etter forslag fra Direktoratet for naturforvaltning (DN).

Nei til NOF

For 307.000 kroner mener NOF at åkerriksa kan reddes i Norge.

I forbindelse med Naturvernåret søkte foreningen om penger til en tiltaksplan for arten.

Ifølge Ingar Jostein Øien i NOF, har slike prosjekter gitt gode resultater i utlandet, blant annet England og Irland. Artens svake stilling globalt krever allikevel at lignende prosjekter gjennomføres i flere land. Søknaden ble imidlertid avslått av MD.

– Søknaden var ikke av de vi prioriterte denne gang, sier saksbehandler Liv Westby i MD, til N&M Bulletin. Hun begrunner dette med at andre av NOFs prosjektsøknader hadde større verdi for allmenheten.

– Det ligger ingen nedvurdering av prosjektet i dette. Vi regner med at at NOF vil søke andre faginstanser med sitt prosjekt, og ønsker dem lykke til med dette, sier hun.

Usikkert for ledere

Øremerkede tilskudd til kommunale miljøvernledere tar slutt i 1997.

N&M Bulletin
Jens Petter Toldnæs

De årlige bevilgningene til stillingene er på 110 millioner kroner. Pengene vil bli gitt også etter 1996, men da ikke som øremerkede midler.

– Dette innebærer at det fra 1997 vil være lokalpolitiske prioriteringer som vil være avgjørende for hvordan miljøvernet skal drives i kommunene, sier spesialkonsulent Ole Jørgen Grann i Kommunenes Sentralforbund. 420 av landets 435 kommuner har i dag en eller to miljøvernledere. 40 prosent er fast ansatt.

– De største utfordringene har vært å få fram at miljøvern er sektorovergripende, sier Grann.

ENØK - BEVISST ENERGIBRUK

Vil du vite hvordan du kan
redusere energikostnadene dine,
ta da kontakt med:

TROMS FYLKESKOMMUNES ENØK-FOND
TLF.: 77 63 60 11

**MADLA
HANDELSLAG**

VAREHUSET
MADLAKROSSEN
TLF. 55 70 22

DAGLIGVAREAVD.
KVERNEVIK
TLF. 59 06 57

FØRST MED DE
LOKALE NYHETENE!

Akershus

Hovedkontor:
Lillestrøm
TLF. 63 81 81 90

Avd.kontor: Jessheim Tlf. 63 97 00 10
Eidsvoll Tlf. 63 96 23 90
Årnes Tlf. 63 91 04 40
Bjørkelangen Tlf. 63 85 60 10
Lørenskog Tlf. 67 97 20 00

PHILLIPS PETROLEUM COMPANY NORWAY
P.O. BOX 220, N-4056 TANANGER, NORWAY

Takk for støtten!

Industri og Skipsbanken A/S
PB 4087 Dreggen
5023 BERGEN
Tlf: 55319070 Fax: 55323919

Rana Industriterminal A/S
PB 500
8601 MO
Tlf: 75120920 Fax: 75120837

 **LANDBRUKS
SAMVIRKET**
samarbeider
i Felleskontoret

 Hydro Agri
Glomfjord

 EKSPORTFINANS
Din partner på eksportmarkedet
Postboks 1401 Viken, 0119 Oslo
Tlf: 22 83 01 00, Fax: 22 83 22 37

**JEVNAKER
KOMMUNE**

Tiden går
 GJENSIDIGE
består

 BRØDR. THUNE
KULDEENTREPRENØR ANS
Postboks 2030 — 0501 Haugesund
Tlf. 52 72 29 55

- CO₂-målet ikke oppgitt

**Miljøvernminister
Thorbjørn Berntsen
benekter nå at det
norske CO₂-målet er
oppgitt.**

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Berntsen har tidligere signalisert både i Arbeiderbladet og fra Stortingets talerstol at Norge ikke vil klare å oppfylle det vedtatte målet om stabilisering av utslippene av karbondioksyd (CO₂) på 1989-nivå innen år 2000.

Men på en pressebriefing for-

ut for denne ukas Oslo-konferanse for bærekraftig forbruk, sa Berntsen at CO₂-målet likevel ikke er gitt opp.

Han kom imidlertid med en viktig presisering, nemlig at oppfyllelsen av målet avhenger av at Norge får gjennomslag for sitt prinsipp om bytting av CO₂-kvoter mellom land. Dette skal tas opp på forhandlingsmøtet om klimaspørsmål i Berlin i april. Men det er høyst tvilsomt om Norge får de andre landene med seg på bytte-ordningen. Både i-land og u-land er uhyre skeptiske, blant annet fordi kvotebyttingen ikke skal være bundet til konkrete utslippsmål for i-landene.

Hvis Norge ikke får gjennomslag i Berlin, betyr dette ifølge Berntsens utsagn at Norge ikke vil klare å oppfylle CO₂-målet.

Milevidt

Berntsen benyttet anledningen til å skryte av norsk klimapolitikk.

— Våre tiltak for å få ned klimagassene ligger milevidt foran de andre landene, sa han. Han viste blant annet til Norges relativt høye CO₂-avgift, og det at blant andre Danmark og Tyskland subsidierer sin kullkraft.

Berntsen pekte også på at landene måler sine klimagassutslipp ulikt. Han opplyste at mens Norge tar med absolutt alle typer klimagasser fra alle kilder, har Storbritannia så langt holdt gassproduksjonen utenom.

— Skulle vi gjøre det samme, ville vi ikke hatt noen problemer med å nå CO₂-målet, sa han.

SØPPEL: England har 100.000 steder fylt med spesialavfall. Nye avgifter på søppelfyllinger skal øke gjenvinningen, skriver Mail on Sunday.

Fred. Olsen selskapet Dolphin A/S utfører hydraulisk brønn-vedlikehold - anubbing - på faste installasjoner med 3 enheter. I tillegg opererer Dolphin A/S borestøtte-plattformen "Borgila Dolphin", forestår bemanning av offshore enheter samt utfører støttefunger fra vår base i Trondheim.

Dolphin as

4056 Tananger. Tlf.: 51 69 43 00

 A Fred. Olsen Company

JOH · JOHANNSON

-kjent for god kaffe siden 1866

EVERGOOD

ALi

**ØSTFOLD
FYLKESKOMMUNE**

Vi støtter Naturvernforbundet
i det Europeiske Naturvernåret

Klimaplan uten store tiltak

Den norske handlingsplanen for reduksjon av klimautslipp blir som ventet. Norge oppfyller ikke de internasjonale avtalene for karbondioksyd (CO₂) og nitrogenoksyder (NO_x)

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Klassekampen refererte i forrige uke til den hemmelige stortingsmeldingen, som skal legges fram i løpet av få uker. Et sammendrag som også N&M Bulletin har fått tilgang til, viser at regjeringen øker utslippene av CO₂, og ikke oppfyller målet om 30 prosent reduksjon av NO_x.

Regjeringen setter fortsatt store spørsmålstegn ved den utviklingen som FNs klimapanel har skissert. Hvis utslippene av CO₂ ikke reduseres med 60 prosent nå, vil mengden CO₂ i atmosfæren fortsette å øke, med global oppvarming som resultat. Men i stortingsmeldingen går det fram at det er «betydelig usikkerhet knyttet til dette anslaget».

Norge kommer til å gå inn for at en global reduksjon i

CO₂-utslippene kan gjennomføres i fellesskap. Det betyr at Norge kan kjøpe seg fri fra CO₂-reduksjoner.

Minus ti

Norges NO_x-utslipp kommertil å synke med ti prosent fra 1986 til 1998. Dermed oppfyller vi avtalen om stabilisering. Men Norge bryter avtalen vi har inngått med elleve andre vest-europeiske land, hvor partene har undertegnet på en 30 prosents reduksjon.

«Selv om målet (...) ikke fullt ut kan nås innen 1998, md de virkemidler og tiltak som regjeringen legger fram, representerer disse et vesentlig skritt på veien mot målet, og Regjeringen viser med dette at Norge tar NO_x-problemen på alvor», heter det i stortingsmeldingen.

Ifølge meldingen er det mest lønnsomt å skjerpe kravene til utslipp fra nye kjøretøyer. Her skal Norge følge EUs regler, gjennom EØS-avtalen.

Gratis parkering

Nå kan du parkere gratis i London. De lokale myndighetene i bydelen Westminster har vedtatt at elektriske biler skal få sette kjøretøyet fra seg uten at det koster dem noe. Det er rundt 50 personer som eier elektrisk bil i Westminster, skriver The Guardian.

Mestjerv i Troms

Troms fylke har den største bestanden av jerv i Norge. Dette går fram av rapport som er utgitt av Fylkesmannens miljøvernvedling. Stammen antas å være på mellom 100 og 120 dyr.

Mye på hjertet? Prøv en Motorola mobiltelefon.

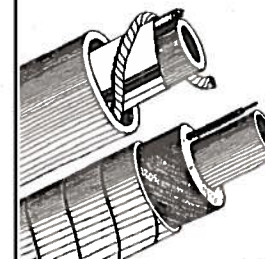
Når du er på reisefot er det godt å vite at alt står bra til hjemme. Med en mobiltelefon er dine nærmeste aldri langt unna, og du er tilgjengelig for små og store beskjeder. Test de nye mobiltelefonene fra Motorola. Vi har den billigste. Og den mest avanserte. Du finner garantert en som passer dine behov hos forhandleren.

Motorola Norway A/S, Prof. Birkelandsvei 27, N-1011 OSLO
For informasjon om produkter eller nærmeste forhandler, vennligst ring kundeservice 22 55 10 04.

 MOTOROLA

UNNGÅ FROSNE VANNRØR

- Isoterm ferdigisolerte vannrør sikrer stabil vanning året rundt.
- Innebygget varmekabel som ekstra sikkerhet hvis kulda blir for tøff. Minimalt strømforbruk.
- Røret kan ligge på bakken ut vinteren - graves ned rett under torlaget til sommeren.
- Norsk produkt solgt i mer enn 5 mill. meter.

ISOTERM AS
2630 RINGEBU TLF. 062-80 100

Kontakt rørleggeren, eller send oss svar-kupongen for nærmere informasjon

Navn _____

Adr. _____

Sted: _____

Takk, jeg vil gjerne vite mer om hvordan jeg kan unngå frosne vannrør.

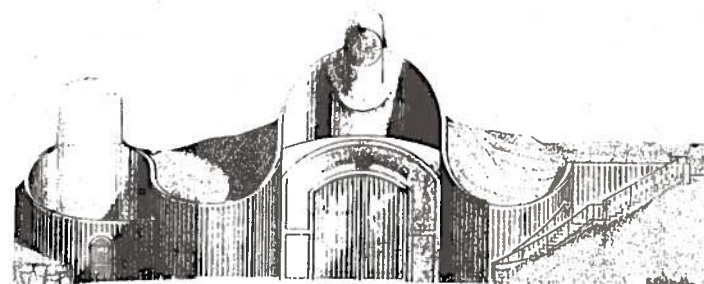
SKULLERUD VANNRENSSEANLEGG

Oslo kommune

Vann- og avløpsverket

Postboks 4704 Sofienberg, 0506 Oslo

VI GRATULERER MED NYTT VANNRENSSEANLEGG

OWENS-CORNING PIPE & TANK

P.O. BOX 2059 HASLE
3239 SANDEFJORD
TLF. 33 44 91 31 FAX 33 47 42 20

Leverandør av GUP-rør og rørdeler

Vi kan behandle drikkevann,
Skullerud VRA er et bevis på det.

Ta kontakt, vi har referansene!

SAMFUNNSTEKNIKK AS

Rådgivende ingeniører og arkitekter
Oslo Hamar Gøi

Tlf.: 22 18 19 40

Vi har levert

det spesielle plastfiltergranulat som inngår i filter-sengen. Rosenlew Emballage AB har helt fra 70-årene produsert granulat til plastindustrien og har nå i tillegg blitt vist den tillit å utvikle og produsere dette nye spesifiserte filtergranulat til Skullerud Vannrenseanlegg.

ROSENLEW

Rosenlew Emballage AB, Sverige

ENTREPRENØRFORRETNING

Olav Ingstadsv.11, 1351 Rud
Tlf. 67135290 Fax. 67134896

Hovedentreprenør for utbyggingen av
Skullerud Vannrenseanlegg

Veidekke

En av Norges ledende entreprenørbedrifter

Bra retur av blybatterier

Miljøverndepartementet (MD) er meget godt fornøyd med den nye returordningen for blybatterier. I fjor ble det samlet inn 13.400 tonn i Norge. Dette er mer enn hva som ble solgt.

N&M Bulletin
Jens Petter Toldnæs

har selskapet samlet inn 13.400 tonn. Det er flere brukte batterier enn antallet som importeres til Norge.

– 13.400 tonn er langt i overkant av hva vi trodde var mulig første driftsår, sier daglig leder i Batteriretur, Frode Hagen, i en pressemelding.

MD fornøyd

Fordi det ikke finnes anlegg for slikt batteriavfall i Norge blir de innsamlede batteriene sendt til Sverige og England.

– Vi er meget godt fornøyd med den nye ordningen, sier underdirektør i MD, Jostein Aanestad til N&M Bulletin. Også tidligere ble en del batterier sendt til Sverige, men dette var ikke godt nok organisert,

sier han. Aanestad tror at bransjen har bidratt til suksessen ved at det nå eksisterer et selvpålagt gebyr på denne batteritypen.

– Et slikt gebyr er med på å hindre svingende blypriser, og vil gjøre oss i stand til å opprettholde en høy og stabil innsamlingsprosent, også i fremtiden, sier han.

Bly og blyforbindelser er giftige for dyr og mennesker. Derfor har blybatterier representert et betydelig miljøproblem.

Det dreier seg om startbatterier til biler, båter og industri. Innsamling av slike batterier har tidligere vært sterkt avhengig av blyprisen, noe som har ført til at store mengder batterier har hopet seg opp. Dette var bakgrunnen for den landsomfattende returordningen som nå har lagt sitt første driftsår bak seg.

Nytt selskap

Batteriretur er et selskap som eies av bransjen, og hvis formål ikke er å tjene penger. For å sikre mest mulig gjenvinning av blybatterier til lavest mulig kostnad, inngikk selskapet en avtale med MD. Målet er at minst 95 prosent av alle blybatterier skal samles inn for gjenvinning. Etter første driftsår

–Sjøtransporten fortrenses

Den planlagte kyststamveien på Vestlandet vil bidra til å fortrenge godstransporten på sjøen, frykter Naturvernforbundets leder, Stein Malkenes.

Malkenes mener at Stortinget må få mulighet til å se de ulike transportmåtene i sammenheng.

– Når det skal bevilges ti milliarder kroner til kyststamveien, bør politikerne også ha i mente situasjonen for sjøtransporten. En fullt utbygget kyststamvei vil fortrenge sjøtransporten, noe som vil være klart uheldig for miljøet, mener han.

* god smak * kultur
* tradisjon * kvalitet

Meieriindustrien har 200 produktvarianter og 5.500 ansatte. Med en omsetning i 1993 på 11,5 milliarder kroner er dette landets største næringsmiddelindustri.

Produksjon skjer på ca. 100 anlegg, fordelt på 16 meieriselskaper.

Norske Meierier

Takk for støtten!

KVÆNANGEN
KOMMUNE

BI

Gilde
Agro Fellesslakteri

ZANDA AS

N-3470 Slemmestad
Norway

BIRKENES
KOMMUNE

ELLO

A/S Ello, Postboks 2160 Løkkemyra
6501 Kristiansand N.
Telefon: 715-82411

GRAN
KOMMUNE

NOAH
NORSK AVFALLSHANDTERING AS

Pingviner dør i Antarktis

Tusenvis av pingviner har dødd i minst tre store separate områder i Antarktis. Endringer i havstrømmer kan være årsak til katastrofen som forskere betegner som enestående.

N&M Bulletin
Jens Petter Toldnæs

På Bechervaise-øya, nær den australske Mawson-basen i Antarktis, har australske forskere registrert omlag 50 døde adelig-pingviner daglig siden midten av desember.

Ifølge New Scientist regner forskerne med at bare 70 av i alt 1800 unger vil leve opp. Foreldrene, som vanligvis er borte en dag av gangen for å finne mat, er nå observert på turer opp til ni dager. De svømmer 200 kilometer, for så å vende tomhendt tilbake. Når

de finner ungene døde, forlater de øya.

Krillen forsvinner

De australske forskerne tror mangel på krill er den direkte årsaken til massedøden. Forandring i havstrømmene antydes som en årsak til at krillen er

borte.

Også ved den australske basen Davis, 700 km lenger øst, har adelig-pingviner sultet i hjel. Ved den franske Dumont D'Urville basen døde samtlige av de 2000 ungene til keiserpingvinene sist vinter. Keiserpingvinenes piserfisk og blekk-sprut, som begge lever av krill.

Olje drepte pingviner

Foreløpig er det registrert 2200 døde kap-pingviner etter skipsulykken med Apollo Sea utenfor Sør Afrika i fjor.

Katastrofen inntraff midt i hekkeperioden. Skipet hadde 2500 tonn olje ombord. I alt 7400 pingviner fikk veterinærbehandling etter at skipet forliste utenfor Cape Town.

Behandlingen foregikk ved en institusjon som driver med vern og behandling av skadde fugler. Av disse døde 2200 som

en følge av opptak av olje i fordøyelsessystemet, stress, og åndedrettsproblemer, skriver bladet Vår Fuglefauna.

Hvor mange pingviner som totalt er drept er usikkert på grunn av grov sjø og vanskelige registreringsforhold.

Ulykken fant sted mellom de to øyene Dassen og Roben. Her hekker det omlag 39.000 pinviner årlig. At skipet forliste midt i hekkeperioden, forverret situasjonen ved at storparten av ungene døde og eggene ble ødelagt.

Unyansert om sentre i Oslo

Kaare Falkenberg
Byrådssekretær for
byutvikling i Oslo

I forbindelse med artikkel i nr. 2/95 ber jeg om spalteplass for å oppklare et par misforståelser og uttalelser som er feilaktig gjengitt.

For det første: jeg har ikke sagt at bransjesentra må forsynes med tilstrekkelig p-plasser og at det er umulig å etablere dem uten at de nås med bil. Poenget mitt er at transport av tyngre varer som møbler og hvitevarer i all hovedsak (dessverre) skjer med rullende kjøretøy på vei. Dette gjelder selv sagt både kundenes egentransport og den transport som bransjen selv står for gjennom å levere varene på døra. Den siste varianten er etter mitt syn miljømessig å foretrekke, fordi man da kan samordne transporten og levere flere varer på samme tur.

At utsalg av slike tunge va-

reslag bør ligge nær hovedveinettet, dersom man tillater dem etablert, er jo nettopp for å skjerme småveier og boligområder for denne varetransporten. Dette gjelder selv om bransjen selv står for transporten.

For det andre: Forretninger som selger møbler og hvitevarer kan like gjerne ligge i sentrumsstrøk. Det er jeg helt enig med Aksjon Nærmiljø og Trafikk i. Derfor skal man generelt være tilbakeholden med å vedta etablering av nye bransjesentre. Det ligger da selvsagt heller ingen blanco-fullmakt til å etablere nye bransjesentre når byrådet i sin revisjon av Oslos service- og senterstrategi sier et klart NEI til nye, bilbaserte kjøpesentre, samtidig som man understreker at bransjesentre skal underlegges nøye konsekvensutredninger før de eventuelt gis tillatelse til etablering.

I denne sammenheng, kommer også momenter i forhold til byutviklingen som går på

arkitektur, estetikk, levende bykjerne og sosiale møteplasser, der både bransjesentre og tradisjonelle kjøpesentre etter mitt syn peker i gal retning.

Til slutt vil jeg peke på problemet Oslo møter når det gjelder handelslekkasje til nabolommuner som jubler over å få nye kjøpesentre etter at Oslo har sagt nei. Regjeringen må snarest komme på banen med nødvendige tiltak, om nødvendig lovforslag, for å stanse utviklingen på nasjonalt nivå. Hvis ikke blir Oslos NEI til nye kjøpesentre en miljømessig parallell til den berømmelige varmen man opplever etter å ha pissa i buksa en kald vinterdag. Bilene suser videre til Lørenskog, Vinterbro, Sandvika og Liertoppen...

Red. svarer

N&M Bulletin står fast på at at Kaare Falkenberg uttalte til oss at bransjesentra ikke kan etableres uten at de nås med bil.

SVANE: Fem kompostbeholdere kan nå bli svanemerket, melder Stiftelsen Miljømerking.

Takk for støtten!

Akershus
fylkeskommune

arbeider for miljøvern i hverdagen.

Det vil si

- kvalitet i nærmiljøet
- friluftsliv og rekreasjon
- rene vann og vassdrag
- skikkelig avfallshåndtering

Vi arbeider for deg som bor i Akershus!

Akershus fylkeskommune
Miljøfaglig avdeling
Scweigaardsgt. 4
0185 Oslo

Miljøkalender

6. – 10. februar: Oslo Roundtable Conference on Sustainable Production and Consumption. Internasjonal konferanse om bærekraftig forbruk i Oslo. Mer info: Miljøverndepartementet, 2234 9090.

10. – 12. februar: Arbeiderpartiets landsmøte, Oslo.

9. – 11. februar: Nordisk konferanse om natur og friluftsliv i byens nærmiljø, Asker. Arrangert av Nordisk ministerråd. Mer info: Direktoratet for naturforvaltning, friluftslivavdelingen, tlf. 7358 0500.

9. – 11. februar: Bærekraftig forbruk: offentlig politikk og individuelt ansvar. Internasjonal konferanse om forbruk og miljø. Mer info: Norges Forskningsråd.

6. – 17. februar: Internasjonalt forhandlingsmøte (INC-11) i regi av klimakonvensjonen, New York.

13. februar: Bevaring av biologisk mangfold. Seminar arrangert av Forum for utvikling av miljø. Mer info: Theis Juell Theisen, 2220 9870.

13. – 14. februar: Nordisk seminar om retten til fri ferdsel i natur, Oslo. Arrangert av blant

andre Friluftslivets fellesorganisasjon, tlf: 6690 0146.

14. – 15. februar: Seminar om spredning av ferskvannsorganismer, Trondheim. Arrangert av Direktoratet for naturforvaltning. Mer info: 7358 0500.

27. februar – 3. mars: Møte i kommisjonen for bærekraftig utvikling, New York.

6. – 12. mars: NGO Forum 95, i København.

9. mars: Miljøvernministermøte i EU.

10. – 11. mars: Vassdragsseminar, arrangert av SRN-organisasjonene. Mer informasjon: Tore Brænd, Norges Naturvernforbund, 2271 5520.

10. – 16. mars: Internasjonalt symposium om bærekraftig landbruk og bygdeutvikling, Røros. Mer info: Susanne Jaeggi, 7241 3860.

16. mars: Statistisk Sentralbyrå presenterer den årlige rapporten Naturressurser og miljø.

16. – 19. mars: Senterpartiets landsmøte, Haugesund.

24. – 26. mars: Venstres landsmøte, Hauge-sund.

28. mars – 7. april: Første partskonferanse for klimakonvensjonen, Berlin.

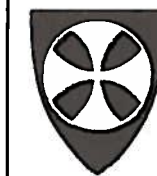
ESSELTE

ØVRE EIKER KOMMUNE

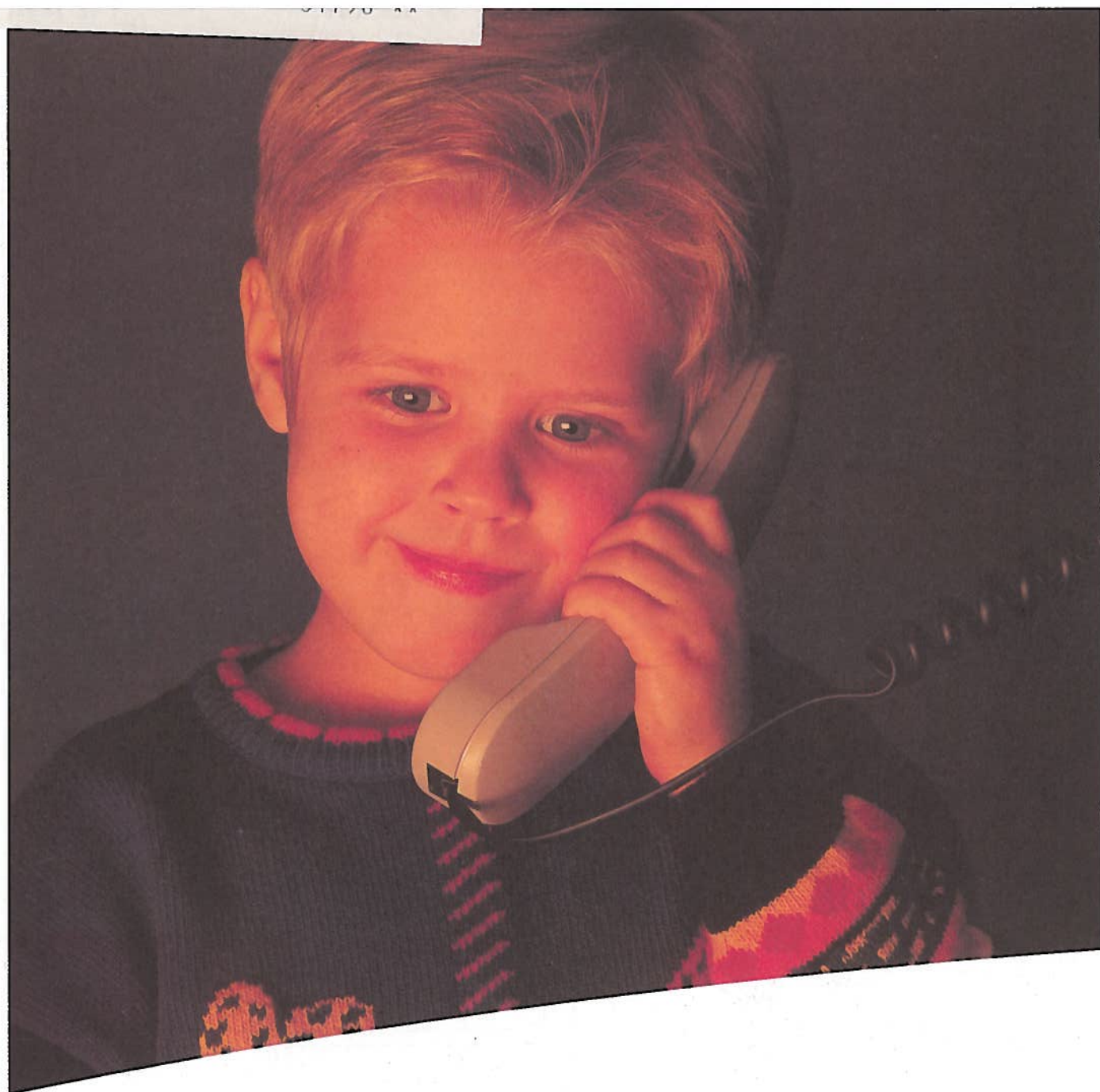
Sammen med lokalbefolkningen vil kommunen skape et livskraftig lokalsamfunn i Øvre Eiker

Kværner Engineering a.s
Divisjon Stavanger

IBESTAD KOMMUNE

Øykommune i Sør - Troms med Andørja som Nordeuropas fjellrikste øy, og Rolla som Norges vannrikste øy.

Men summetonen er som før.

Når ny teknologi og økende konkurranse endrer markedet, må vi også forandre oss. Det har du som kunde krav på. Derfor har Televerket blitt aksjeselskap og sammen med sine datterselskaper skiftet navn til Telenor.

Vi tar med oss inn i fremtiden en teknologi som ligger helt i verdenstoppen innen tele- og datakommunikasjon. Dessuten er våre telefontakster blant de laveste i Europa – og i 1995 setter vi prisene ytterligere ned.

Vår ambisjon er at vi nå skal yte bedre service og være mer tilgjengelig for alle våre kunder. Dette blir det viktigste fremover. Kanskje med unntak av summetonen.

Nytt navn – litt bedre